

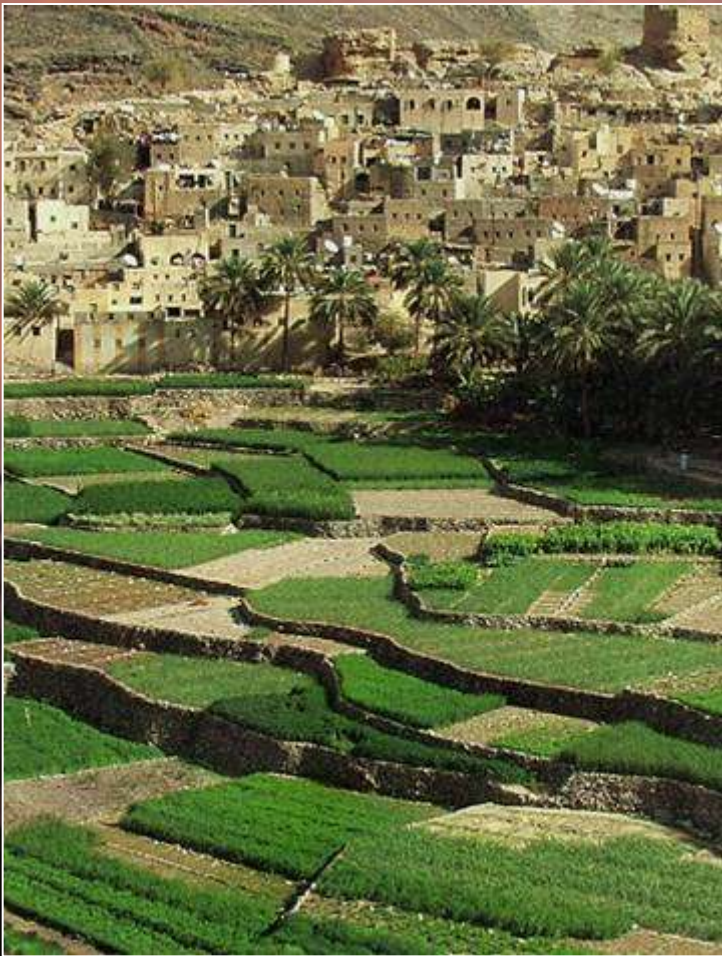
Co je kulturní dědictví?

Vymezení pojmu z teoretického i historického hlediska

Obsah

- Definice
- Dějiny pojmu „kulturní dědictví“ ve zkratce
- Otázka autenticity
- Otázka kulturních hodnot
- Tzv. sporné kulturní dědictví

Co je kulturní dědictví?

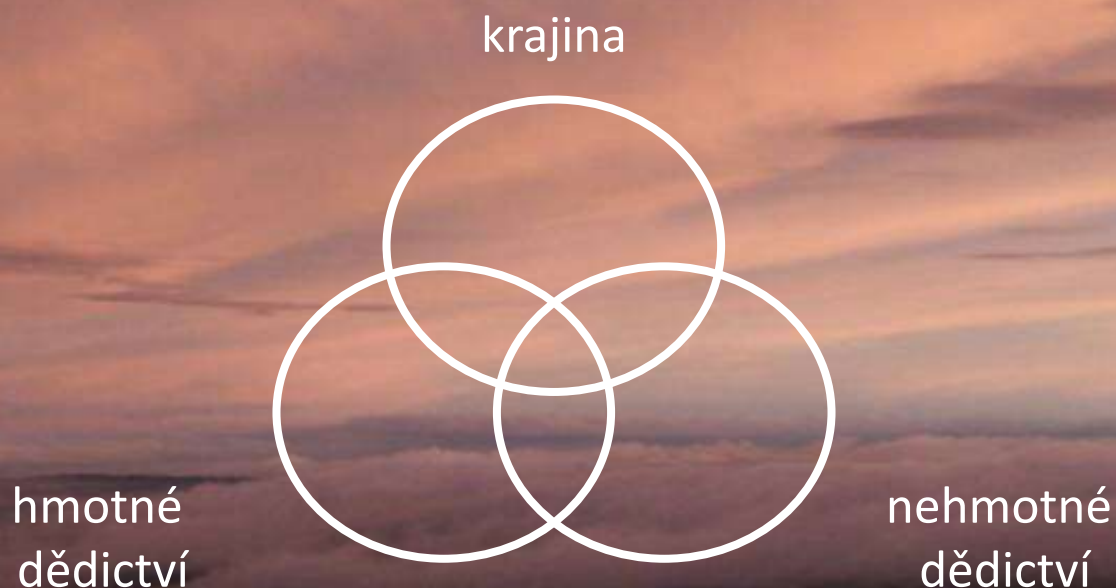
Definice 1

„Je to **habitat, který si lidský rod vytvořil** na základě tisíciletí konfliktů a spolupráce, **produkt lidské interakce s přírodou**. Je všude kolem nás jako součást každodenní zkušenosti i života, a proto je **dynamický a neustále podléhá změnám**..

Na jedné úrovni se skládá výhradně z **míst**, jako jsou města a vesnice, pobřeží nebo kopce, **a věcí**, jako jsou budovy, pohřebiště a poklady, pole a živé ploty; na jiné úrovni je to něco, co obýváme, fyzicky i imaginativně. Je mnohostranný. Je odvozen od našeho kontaktu s fyzickými artefakty, ale také na našich emocionálních a estetických reakcích. Závisí rovněž na síle **paměti, historie a asociací**.“

(Review of policies relating to the historic environment June 2000)

Definice 2

„Prvky krajiny, hmotné a duchovní kultury, které jsou odkazem minulosti a je ve veřejném zájmu zachovat je pro budoucnost.“

(Foltýn 2008)

Definice 3

„Kulturní dědictví je ta část minulosti, kterou si vybíráme, abychom naplnili své aktuální potřeby, ať už jsou ekonomické, kulturní, politické nebo sociální.“

Hodnota přisuzovaná těmto artefaktům pak spočívá méně na jejich vnitřních kvalitách a více na celé řadě hodnot vnějších, současných požadavcích a dokonce i morálce.“

(Graham, Ashworth and Tunbridge 2000)

Definice 4

„Národní **dědictví** je jen **jedno z mnoha**.

Ve Spojeném království je například velšské a skotské keltské dědictví, západoindické dědictví, aristokratické a železničářské dědictví, mořeplavecké dědictví, non-konformní dědictví, kulinařské dědictví a dědictví socialistického i ženského hnutí. Každé je oceňováno jinak a různými lidmi...

Různá kulturní dědictví se dokonce často definují ve vzájemném protikladu, prostřednictvím výběru spíše než sounáležitosti. Dědictví může být spojeno s rasismem a netolerancí. **Je to politické minové pole.**“

(Brisbane and Woods 1996)

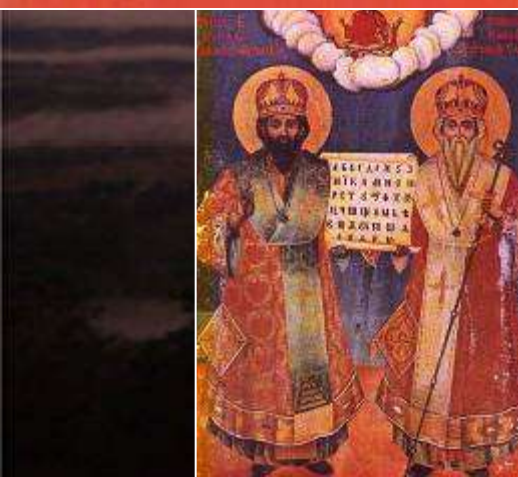
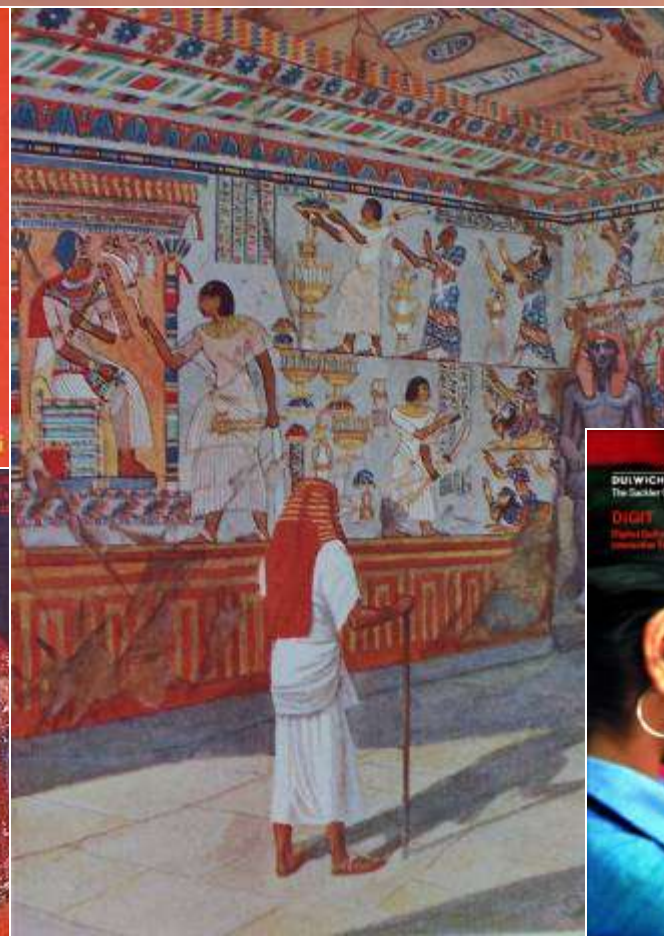
Definice 5

„Kulturní dědictví, ve skutečnosti, **neexistuje jako věc.**

Říkám to uvážlivě a je to tvrzení, které ještě upřesním, ale je třeba je říci, abychom zdůraznili existující všeobecné mínění, že „dědictví“ lze bezproblémově identifikovat jako „staré“, velkolepé, monumentální a esteticky příjemné lokality, budovy, místa a artefakty.

Já však argumentuji, že se [...] mnohem **spíše** jedná o převládající **diskurz** o kulturním dědictví, který ovlivňuje, jak o kulturním dědictví přemýšlíme, mluvíme a píšeme.“

Diskurz(y) o „kulturním dědictví“

Diskurz(y) o „kulturním dědictví“

Koncept „kulturního dědictví“

- ustavuje se **v Evropě** v 16. – 18. století v souvislosti
 - s rozvojem nacionalismu
 - s technologickými inovacemi a rozvojem měst
 - s počátkem zájmu o „památky“ (tzv. antikvární hnutí)

(Graham, Ashworth and Tunbridge 2000)

„Během předkoloniální éry se většina **míst kulturního významu [v Africe]** těšila ochraně v tom smyslu, že se na ně nedostal nikdo, kdo by tam nebyl vpuštěn náboženskými vůdci. Taková místa byla posvátná a **chráněna řadou tabu a omezeními.**“

(Ndoro 2001)

Dějiny „kulturního dědictví“ ve zkratce

„Aboriginská spiritualita spočívá ve víře v kulturní krajinu. **Všechno v této obrovské pouštní krajině má svůj smysl a účel.** Život je sítí vzájemných vztahů, kde jsou člověk a příroda partnery a kde je **minulost vždy spojena s přítomností.** Prostřednictvím své tvorby vzdávají domorodí umělci úctu svým původním stvořitelům a zároveň posilují systém své víry.“

Dějiny „kulturního dědictví“ ve zkratce

Hliněné tabulky
babylónského krále
Nabodina (555–538
př. n. l.) zaznamenaly,
že Chrám boha
Slunce - postavený
asi před 3000 lety -
obnovil
Nebuchadnezzar o 45
let dříve

Dějiny „kulturního dědictví“ ve zkratce

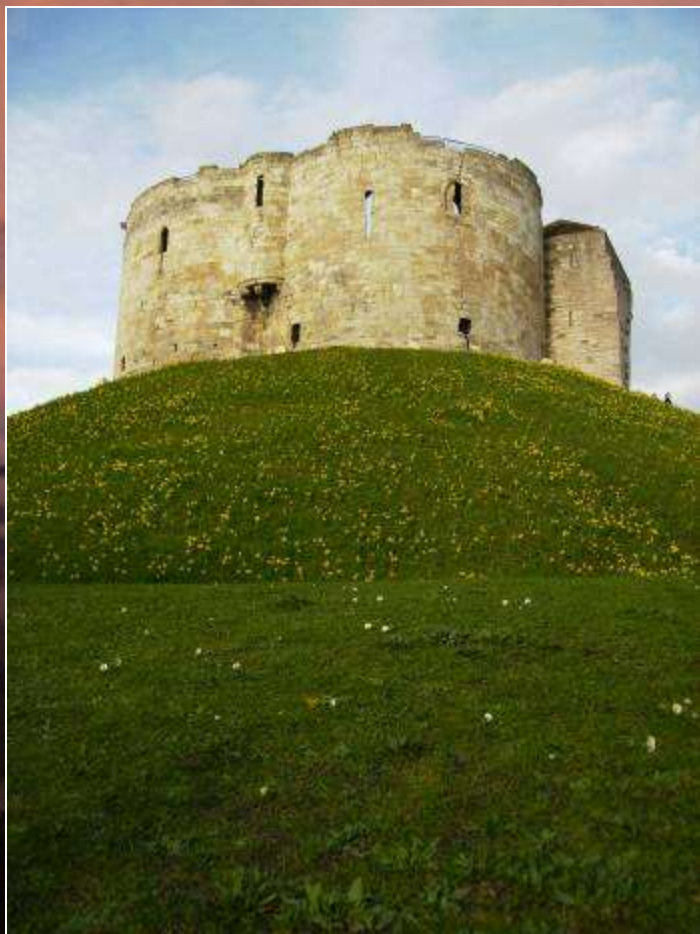
Theodorich Veliký, král Ostrogotů (454-526 nl), který vládl Itálii, oživil římský post **strážce památek**, aby ochránil památky římského období a zabránil jejich demontáži a opětovnému použití

Kurátor musel „zachovat... vše, co je starodávné“, a „cokoli k tomu přidáte, bude odpovídat stylově“

(Mazel 2007)

Dějiny „kulturního dědictví“ ve zkratce

Dějiny „kulturního dědictví“ ve zkratce

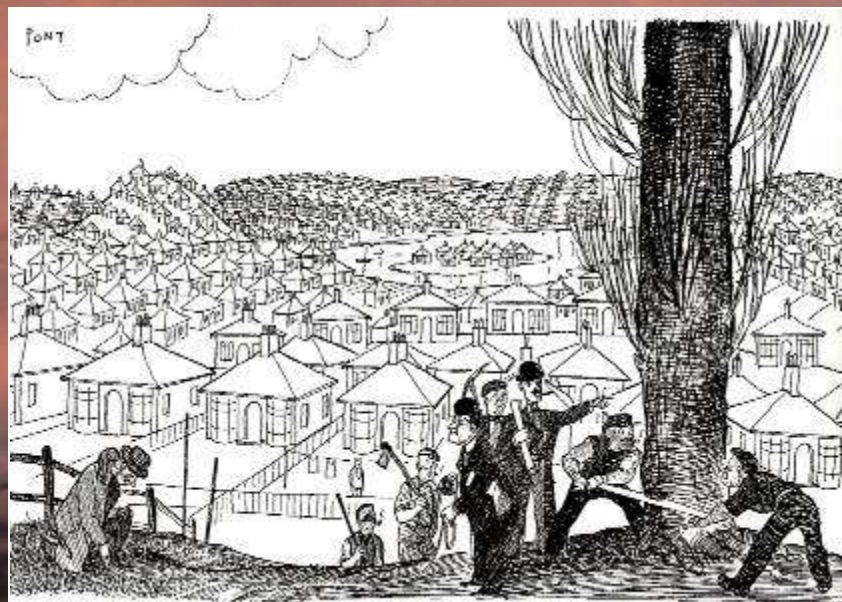
V roce 1666 byl ve Švédsku vydán královský výnos, který vzal „staré památky a starožitnosti“ pod královskou ochranu.

Bylo zakázáno zasahovat do hrobů, kamenů s runovými nápisy, zničených budov a dalších zjevných starověkých pozůstatků.

(Mazel 2007)

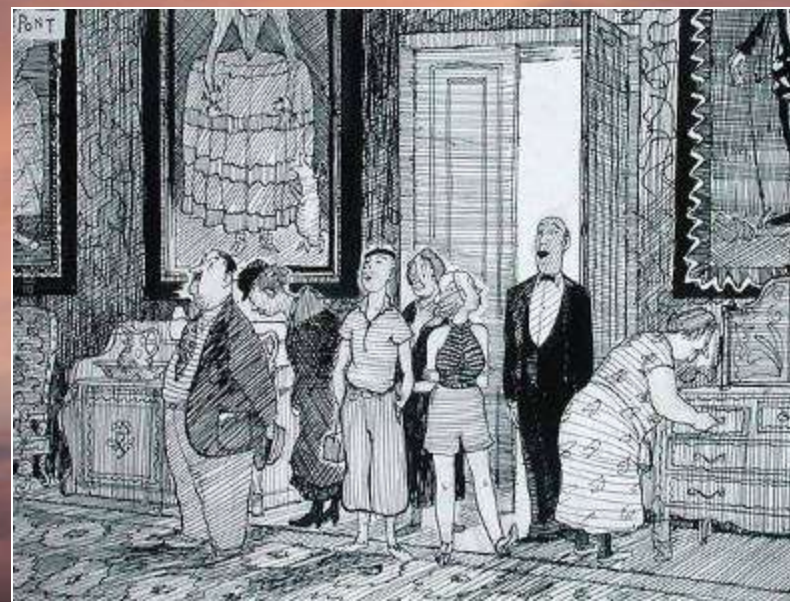

Dějiny „kulturního dědictví“ ve zkratce

23 The British Character: Odhodlání nezachovávat venkovská zařízení

(PONT, *Punch*, April 1936)

24 The British Character: Velký zájem o historické domy

(PONT, *Punch*, July 1936)

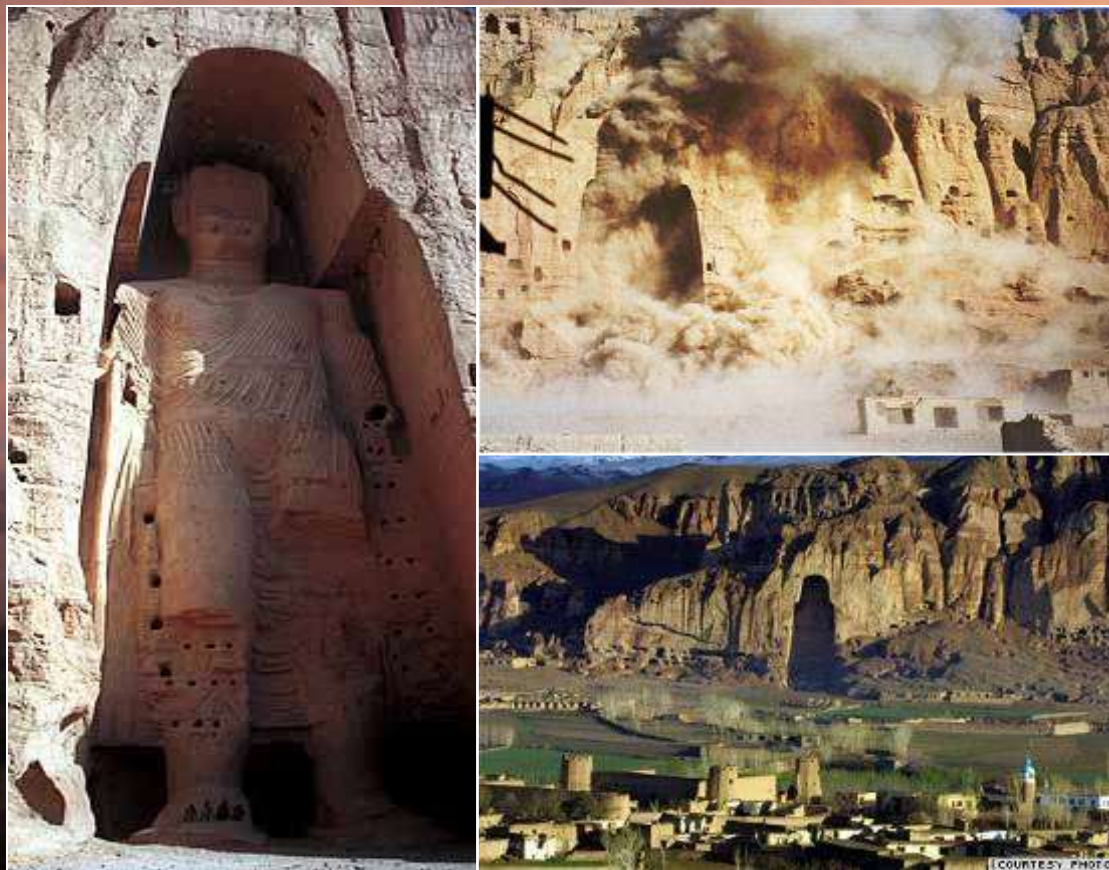
Otázka autenticity

Lod', na které se vrátil Theseus a mládí lidé z Atén, měla třicet vesel a **byla zachována Athéňany** ... protože při jejich rozpadu odnášeli stará prkna a na jejich místo vložili nové a silnější dřevo, tak dlouho, že se tato loď stala problémem pro filozofy. Ilustruje logickou otázku po identitě věcí, které rostou; jedna strana tvrdila, že loď zůstala stejná, a druhá tvrdila, že nikoli.

(Plutarch, *Bioi paralléloi: Theseus*)

Otázka autenticity

Zničení bamijských buddhů

Otázka authenticity

Chrám Zlatého pavilonu, Kjóto, Japonsko

BBC NEWS

You are in: World: **Asia-Pacific**

Front Page Friday, 5 October, 2001, 22:41 GMT 23:41 UK

World **Buddha rises again**

- Africa
- Americas
- Asia-Pacific**
- Europe
- Middle East
- South Asia

From Our Own Correspondent

The copy of the Bamiyan statue is 37 meters high

Oriental Buddha City Gallery, Leshan, Sečuan, Čína

Otázka autenticity

„V závislosti na povaze kulturního dědictví, jeho kulturním kontextu a jeho vývoji v čase mohou být **úsudky o autentičnosti spojeny se velkou škálou různých zdrojů informací.**

Tyto zdroje mohou zahrnovat formu a design, materiály a podstatu, použití a funkci, tradice a techniky, umístění a prostředí, ducha a působení místa a další vnitřní a vnější faktory.

Použití těchto zdrojů umožňuje detailní popis specifických uměleckých, historických, sociálních a vědeckých stránek zkoumaného kulturního dědictví.“

”

(The NARA document on authenticity, 1994)

Otázka hodnoty kulturního dědictví

- Alois Riegl (1903)
- Gabi Dolf-Bonekämper (2001)
- Randall F. Mason (2002)
- John Holden (2006)

Otázka hodnoty kulturního dědictví: A. Riegl

Pamětní hodnota

- stáří
- historická
- záměrná
- vzpomínková

Přítomnostní hodnota

- užitková
- umělecká
 - novosti
 - relativní umělecká

(Riegl 1903)

Otázka hodnoty kulturního dědictví: G. Dolf-Bonekämper

Pamětní hodnota

- stáří
- historická
- záměrná
- vzpomínková

Přítomnostní hodnota

- užitková
- umělecká
 - novosti
 - relativní umělecká
- sporná

(Dolff-Bonekämper 2001)

Otázka hodnoty kulturního dědictví: R. Mason

Socio-kulturní hodnoty

- historické
- kulturní/symbolické
- sociální
- duchovní/náboženské
- estetické

Ekonomické hodnoty

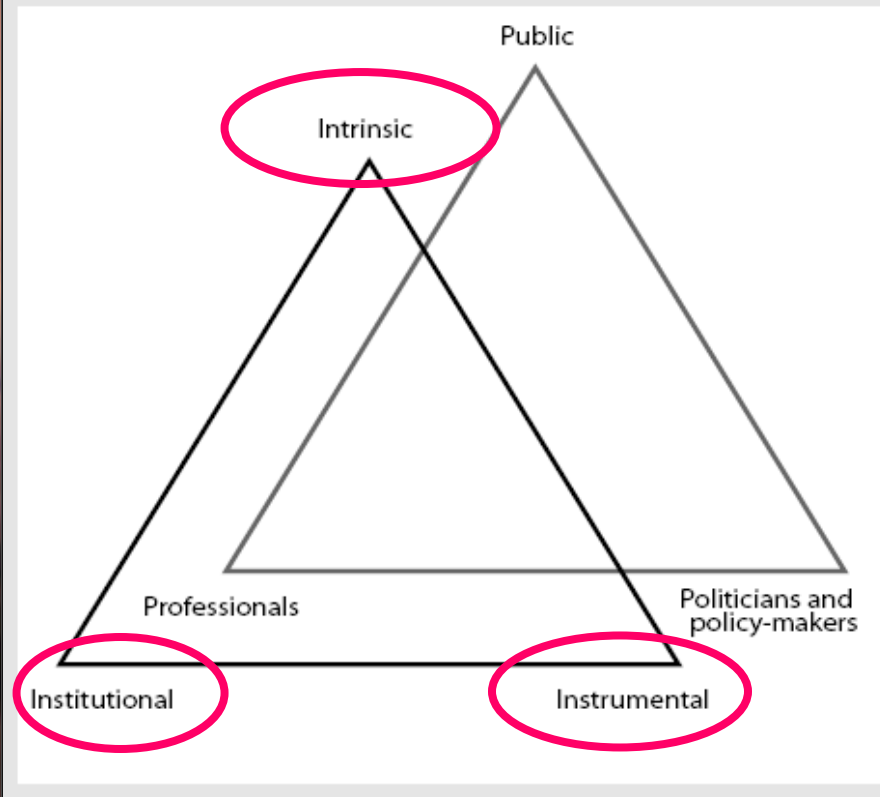
- užitkové (tržní)
- neužitkové (netržní)
 - existence
 - možnost užití
 - možnost odkázat

(Mason 2002)

Otázka hodnoty kulturního dědictví: J. Holden

- **vnitřní** – subjektivní zkušenosti veřejnosti, měřit je nelze, kvalitativní popis
- **instrumentální** – využitelné v sociálním, ekonomickém i politickém provozu, měřitelné výsledky
- **institucionální** – vytvářeny způsoby, jakými kulturní instituce komunikují a fungují, měřitelné nepřímo (zpětná vazby od veřejnosti, partnerů, spolupracovníků)

Figure 3 The cultural system

Sporné dědictví: inspirace pro referáty

Hranice sporů

- Politické vs ekonomické zájmy
- Ekonomické vs kulturní zájmy
- Kulturní vs sociální zájmy
- Sociální vs politické zájmy

Oblasti a otázky sporů

- (Zne)užití kulturního dědictví
 - Národní identita vs politická propaganda
- Co je to umění?
 - Svoboda tvorby vs provokace
- (Ne)vystavit?
 - Liberální vs konzervativní hodnoty
- Vlastnictví?
 - (Vý)prodej vs udržitelnost

politická

ekonomická

Identita vs
Propaganda

Vlastnictví?

(Vý)prodej vs
Udržitelnost

(Zne)užití?

Sporné
dědictví

(Ne)vystavit?

Zpřístupnění
+ vzdělávání

Kulturní
diverzita

Co je umění?

sociální

kulturní

Zdroje

- Review of policies relating to the historic environment, UK, June 2000
- Foltýn (2008) *Prameny paměti*. Praha.
- Graham, Ashworth and Tunbridge (2000) *A Geography of Heritage*. London.
- Brisbane and Woods (1996) *A Future for our Past?* London.
- Smith (2006) *Uses of Heritage*. London.
- Ndoro (2001) *Your Monument our shrine: the preservation of Great Zimbabwe*. Uppsala.
- Mazel (2007) Heritage Histories. Lecture at ICCHS, Newcastle.
- The Cartoon Museum London (2008) *PONT: Observing the British at home and abroad*. London.
- The NARA document on authenticity (1994)
- Mason (2002) Assessing Values in Conservation Planning: Methodological Issues and Choices. In: de la Torre, M. (ed.) *Assessing the Values of Cultural Heritage*. Los Angeles.
- Reigl (1982) 'The Modern Cult of Monuments: Its Character and its Origins.' trans. by Ghirardo, D. and Forster, K. *Oppositions* 25: 21 – 51.
- Dolff-Bonekämper (2001) 'Sites of Memory and Sites of Discord: Historic Monuments as a Medium for Discussing Conflict in Europe' In *Forward Planning: The Function of Cultural Heritage in a Changing Europe*. Strasbourg, p. 53 – 58.
- Holden (2006) *Cultural Value and the Crisis of Legitimacy*. London.